

6. Антонюк О. Використання освітнього коучингу для зменшення навчального стресу та посилення академічної мотивації студентів під час війни. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 3. С. 44–54.

7. Ременюк Я. Мотивація учіння студентів як предмет психологічного дослідження. *Вісник Національного університету оборони України*. 2025. № 1(83). С. 137–147.

8. Яворська Ю. Вплив сучасних викликів на мотивацію здобувачів вищої освіти в Україні. *Інформаційні технології і системи в документознавчій сфері*. 2025. № 1. С. 1–4.

Поліна Зінченко,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національна академія внутрішніх справ
Науковий керівник:
Тетяна Сняткова,
доцент кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ
доктор філософії

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ СПРИЙНЯТТЯ ТА ПОШИРЕННЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасних умовах інформаційного протистояння дезінформація стала одним із ключових інструментів впливу на суспільну свідомість. Поширення неправдивих або маніпулятивних повідомлень здатне формувати викривлене сприйняття подій, впливати на емоційний стан населення та підривати довіру до державних інституцій [4, с. 47].

Психологічні механізми сприйняття та поширення дезінформації в умовах воєнного стану є складним міждисциплінарним явищем, яке поєднує соціально-психологічні, комунікативні та інформаційні аспекти функціонування сучасного суспільства. В умовах повномасштабних військових дій інформаційний простір набуває особливого значення, оскільки поряд із традиційними формами протистояння формується інформаційний фронт, на якому активно використовуються маніпулятивні технології, пропаганда та дезінформація.

Поширення неправдивих або перекоханих повідомлень спрямоване на вплив на громадську думку, формування панічних настроїв, підрип довіри до державних інституцій та дестабілізацію соціально-психологічного стану населення. Дослідники зазначають, що інформаційні операції спрямовані не лише на поширення неправдивих повідомлень, але й на формування певних психологічних установок у суспільстві [5, с. 232]. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження психологічних механізмів, які визначають сприйняття інформації людиною, її інтерпретацію та подальше поширення в суспільстві. Значну увагу проблемі інформаційного впливу в умовах воєнного

стану приділяють українські науковці, зокрема О. Карпенко та К. Животова, які досліджують функціонування медійного простору та особливості державної політики протидії дезінформації [1, с.14].

Одним із ключових факторів сприйняття дезінформації є когнітивні викривлення — систематичні помилки мислення, що впливають на оцінювання інформації. Люди часто надають перевагу повідомленням, які підтверджують їхні попередні переконання, що у психології визначається як ефект підтвердження [6, с. 165].

Науково доведеним є факт впливу емоцій на поширення інформації. Дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців показують, що повідомлення, які викликають сильні емоційні реакції - страх, гнів або тривогу - мають значно більшу ймовірність швидкого поширення у цифровому середовищі [7, с. 475]. Підвищений рівень тривожності населення у воєнних умовах створює сприятливі умови для маніпуляцій громадською думкою через поширення емоційно забарвленої інформації. Емоційно забарвлені повідомлення будуть сприйматися як більш правдиві, навіть якщо вони не мають достатнього фактичного підтвердження. Це пояснюється тим, що в стані психологічного напруження критичне мислення може знижуватися, а емоційна реакція на інформацію стає домінуючим фактором її оцінки [3, с.3].

Саме в таких умовах дезінформація поширюється найшвидше, оскільки вона часто апелює до емоцій, страхів та очікувань аудиторії. Крім того, психологічний ефект групового впливу сприяє тому, що люди схильні довіряти інформації, яку поширюють знайомі або члени їхньої соціальної спільноти. Таким чином, дезінформаційні повідомлення можуть швидко набувати популярності та поширюватися серед широкої аудиторії, формуючи викривлене сприйняття реальності [2, с. 477].

Сучасні соціальні мережі є одним із основних каналів поширення інформації. Алгоритми цифрових платформ формують інформаційне середовище, у якому користувачі отримують переважно контент, що відповідає їхнім переконанням. Такий механізм сприяє формуванню так званих «інформаційних бульбашок», які посилюють розкол суспільства та ускладнюють критичне оцінювання інформації. Саме в таких умовах дезінформація поширюється найшвидше, оскільки вона часто апелює до емоцій, страхів та очікувань аудиторії. Крім того, психологічний ефект групового впливу сприяє тому, що люди схильні довіряти інформації, яку поширюють знайомі або члени їхньої соціальної спільноти. Таким чином, дезінформаційні повідомлення можуть швидко набувати популярності та поширюватися серед широкої аудиторії, формуючи викривлене сприйняття реальності [2, с. 477].

Важливим фактором поширення інформації є рівень довіри до джерел. Люди частіше сприймають інформацію як достовірну, якщо вона поширюється особами або медіа, яким вони довіряють [8, с. 38]. Недостатній, або низький рівень медіаграмотності може призводити до некритичного сприйняття інформації та її подальшого поширення серед інших користувачів.

Чинником, що впливає на сприйняття дезінформації, є особливості соціальної взаємодії між державою, медіа та громадянами. Ефективність комунікації між владою та суспільством відіграє ключову роль у формуванні довіри до офіційних повідомлень. Коли громадяни не отримують достатньо чіткої та зрозумілої інформації від державних інституцій, вони починають звертатися до альтернативних джерел, серед яких можуть бути соціальні мережі, неофіційні канали або анонімні інформаційні ресурси.

Одним із ключових напрямів протидії дезінформації є розвиток медіаграмотності та критичного мислення населення. Формування навичок перевірки інформації дозволяє значно зменшити вплив маніпулятивних повідомлень, оскільки знижує відчуття невизначеності та формує відчуття контролю над ситуацією.

Крім того, державна політика у сфері інформаційної безпеки передбачає створення системи стратегічних комунікацій, спрямованої на протидію інформаційним атакам та поширенню дезінформації:

- формування стійкості до дезінформації через соціальні та інституційні механізми захисту прав громадян в умовах воєнного стану;
- формування інформаційної культури суспільства, яка передбачає розвиток навичок критичного мислення, медіаграмотності та відповідального ставлення до поширення інформації;
- поєднання правових механізмів регулювання інформаційного простору з освітніми та просвітницькими ініціативами, спрямованими на підвищення рівня медіаграмотності населення є основними шляхами протидії дезінформації [2, с 474].

Отже, психологічні механізми сприйняття та поширення дезінформації включають когнітивні викривлення, емоційний вплив та соціально-психологічні фактори. В умовах воєнного стану ці механізми проявляються особливо інтенсивно через підвищений рівень емоційної напруженості та значний обсяг інформаційних потоків. Підвищення інформаційної стійкості суспільства потребує розвитку медіаграмотності, критичного мислення та ефективної державної політики у сфері інформаційної безпеки.

Список використаних джерел

1. Карпенко О., Животова К. Медійний простір та особливості реалізації державної політики протидії дезінформації в умовах військового стану. *Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne*. 2024. Т. 45. С. 9–21. URL: <http://dx.doi.org/10.19195/1733-5779.45.1>
2. Кухарчук П., Поважук О. Механізми соціальної взаємодії влади і суспільства в умовах воєнного стану. *Успіхи і досягнення в науці*. 2025. № 3(13). С. 1–9. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-3\(13\)-473-481](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-3(13)-473-481)
3. Литвинчук Н., Римарчук А. Психологічні особливості вибору копінг-стратегій студентами в умовах військового стану. *Збірник наукових праць Національного авіаційного університету. Series: Pedagogy, Psychology*. 2024. Т. 2. № 25. С. 53–61. URL: <https://doi.org/10.18372/2411-264x.25.19357>

4. Дубов Д. В. Інформаційна безпека в умовах гібридної війни: сучасні виклики для України. *Стратегічна панорама*. 2020. № 1. С. 45–52.
5. Азаров В. та ін. Рекомендації та кращі кейси реалізації стратегічних комунікацій в умовах війни: практичний довідник / за заг. ред. Л. Компанцевої. Київ: ТОВ «7БЦ», 2023. 232 с
6. Lewandowsky S., Ecker U. K. H., Cook J. The science of fake news. *Annual Review of Psychology*. 2020. Vol. 71. P. 159–182.
7. Гесс А., Найхан Б., Райфлер Дж. Вплив дезінформації під час пандемії COVID-19. *Nature Human Behaviour*. 2020. Том 4. С. 472–480.
8. Гончарук Н. Т., Кравченко О. В. Психологічні особливості сприйняття інформації в умовах інформаційної війни. *Психологічний журнал*. 2021. Т. 7, № 2. С. 34–42.

Марія Іванова,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту права та
соціального менеджменту Донецького
державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наталія Цумарєва,

доцент кафедри психології, соціології та педагогіки
Донецького державного університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, доцент

МІЖСОБИСТІСНІ КОНФЛІКТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ В ПРОЦЕСІ СПІЛКУВАННЯ

Міжособистісні конфлікти є невід’ємною частиною соціальної взаємодії, що виникає через зіткнення різних поглядів, інтересів, потреб або цінностей індивідів. У сучасному суспільстві, де комунікація стала важливим компонентом як у повсякденному, так і професійному житті, вивчення причин виникнення та способів подолання таких конфліктів набуває особливої актуальності. Це питання знаходиться в центрі уваги соціальної психології та наук про комунікацію.

Конфлікти можуть мати як негативний, так і позитивний вплив. З одного боку, вони здатні спричинити емоційну напругу, поглибити непорозуміння та зруйнувати стосунки між людьми. З іншого боку, за умов ефективного управління, конфлікти сприяють особистісному розвитку, поліпшенню взаєморозуміння та формуванню гармонійнішого спілкування. Саме тому дослідження шляхів конструктивного врегулювання конфліктів є ключовим для створення здорового психологічного клімату в різних аспектах життя.

Основна мета нашого дослідження полягає в аналізі причин виникнення міжособистісних конфліктів, визначенні їх характерних рис у процесі